

หลักธรรมาภิบาลชาวไทยกุย : วัดบ้านตะเคียน ตำบลลำโรงทับ อำเภอลำโรงทับ จังหวัดสุรินทร์
Kui people's Good Governance : Wat Takian, Samrong Tap Sub-district Surin Province

กฤษณ์ท์ แสงมาศ *

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

Karisanandh Seangmas *

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทคัดย่อ

ธรรมาภิบาลชาวไทยกุยวัดบ้านตะเคียนที่นำมาประกาศใช้ก็เพื่อให้ผู้ที่เข้ามาเที่ยวชมงานประจำปีภายในวัดได้นำมาปฏิบัติเป็นการป้องปรามเป็นเบื้องต้นและป้องกันเหตุร้ายเป็นการรักษาความสงบที่จะก่อให้เกิดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินและมีผลกระทบต่อการจัดงานทำให้ไม่สามารถดำเนินงานต่อไปเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์เป็นผลสำเร็จได้ การแสดงเจตนารมณ์ดังกล่าวก็เพื่อให้ผู้ที่เดินทางจากหมู่บ้านต่างๆ มาเที่ยวชมงานประจำปีภายในวัดมีความมั่นใจในความปลอดภัยว่าจะไม่มีเหตุร้ายที่จะมาทำลายบรรยากาศเทศกาลของงานประจำปีของวัดได้เจตนารมณ์ที่ประกาศภายในวัดเหมือนกับหลักของศีลเพราะศีลแปลว่าความสงบเย็นหรือความเป็นปกติของชีวิตและสังคมตั้งแต่เรื่องของการไม่มุงร้าย เบียดเบียน ทำร้ายทะเลาะเบาะแว้งกัน การไม่ลักทรัพย์ การไม่พกพาอาวุธ ไม่อนุญาตให้นำสุรายาของของเมาเข้ามาจำหน่ายภายในวัดผู้ใดหรือใครฝ่าฝืนต้องถูกลงโทษนำไปดำเนินคดีตามกฎหมายและปฏิบัติตามกฎที่ประกาศโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้นเป็นการแสดงเจตนารมณ์ชัดเจนในการป้องกัน ป้องปรามเพื่อรักษาไว้ซึ่งชีวิตและทรัพย์สินความสุขและความสงบของชุมชนและผู้มาเที่ยวงานประจำปีของชาวไทยกุยวัดบ้านตะเคียน

คำสำคัญ: ธรรมาภิบาล วัดบ้านตะเคียน ชาวไทยกุย

Abstract

Kui's Ta-kian's Good governance in Wat Takian, Samrong Tap Sub-district Surin Province. The attention of Kui's Ta-kian's Good governance same as The Five Precepts is the Buddhist practices to become more self-discipline, the Precepts is a way to gain mastery of the mind. The idea to avoid harmful ways of behaving and speaking such as to abstain from taking life of living beings, to abstain from stealing, to abstain from sexual misconduct, to abstain from telling lies, to abstain from intoxicants or harmful substances or alcohol is the single most important precept because it ensures the reliability all the other and alcohol and drugs dull the mind. The objectives of the Kui's Ta-kian's Good governance is guaranteed about the safety When visitors come to see annual festival in Kui Ta-kian temple and it is a clear intention to protect the life, peace, happiness and properties of visitors who come to visit an annual festival in the temple. It is a way to make a peace of the community.

Keyword : Wat Ta-kian, Kui people, Good governance

บทนำ

ธรรมาภิบาลเป็นระบบการบริหารที่มีมานานประมาณ 2 ทศวรรษ (รัชยา ภักดีจิตต์, 2557, น.2) เป็นการบริหารและจัดการที่ครอบคลุมทุกด้านทุกมิติทั้งมิติทางสังคมการเมือง การบริหารงาน ทั้งภาครัฐภาคเอกชน ชุมชนบริษัท ห้างร้าน และภาคประชาชน โดยมุ่งเน้นให้หน่วยงานและองค์กรหรือชุมชนภาคประชาชน และภาคประชาสังคมเกิดความสุจริตและชอบธรรมเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมรับรู้และรับผิดชอบ ตรวจสอบ ความโปร่งใส ความคุ้มค่า ต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในฐานะตัวเองเป็นหน่วยหนึ่งในองค์กร ธรรมาภิบาลจึงเป็นกลไกนำมาใช้เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนองค์กรทางสังคมสู่สังคมของความสุจริต ยุติธรรม ชอบธรรมและเท่าเทียมเสมอภาคกัน

การบริหารและการปกครองแบบ ธรรมาภิบาล (Good governance) หรือที่เรารู้จักในอีกคำหนึ่งคือ ธรรมรัฐ ในหลักพุทธศาสนาเรียกว่า “สามัคคีธรรม” นั้นได้เกิดขึ้นมาจากบุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ภายในองค์กรหรือองค์การที่เราเรียกว่า ระบบการเมืองและการบริหารและการปกครอง ทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชน ซึ่งกลุ่มทุนหรือกลุ่มคนเหล่านั้นได้ใช้เส้นทางต้นทุนทางด้านเสรีนิยมแบบประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการเข้าไปควบคุมระบบการเมืองและการบริหาร ก่อให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์และผลกำไรเพื่อตน เพื่อกลุ่มพวกพ้องของตน จึงทำให้ระบบทุนเป็นเส้นทางของการเกิดพฤติกรรมที่เรียกว่า การทุจริต คอร์รัปชัน ตั้งแต่ระดับข้าราชการการเมือง นักธุรกิจ พ่อค้าวานิชและข้าราชการประจำ พ่วงท้ายด้วยนายทุนผู้มีอิทธิพล ทำให้เกิดผลกระทบ เกิดความเสียหาย ต่อองค์กรหรือองค์กร สังคม เศรษฐกิจและการเมืองอย่างหนัก และรุนแรง ความหายนะที่ดำรงอยู่ในระบบการเมือง การบริหาร ภายในหน่วยงาน องค์กรของภาครัฐและเอกชน เป็นดังเชื้อโรคร้าย เข้ามาทำลายระบบบริหารราชการแผ่นดินให้ตกต่ำเสื่อมถอยนี้เอง จึงมีการแสวงหาระบบการบริหารหรือจัดการที่ดีมีหลักคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม นิติรัฐ นิติธรรมขึ้นทำให้เกิดระบบการบริหาร การจัดการใหม่ที่เราเรียกว่า “ธรรมาภิบาล สามัคคีธรรม และธรรมรัฐ” (อินทรัตน์ ยอดบางเตย, 2547, น.14-15)

1. จากเจตนารมณ์ของนักคิด นักวิชาการหรือนักรัฐศาสตร์ที่ต้องการให้มนุษย์ชาติมีระบบการปกครองที่ดีและเป็นธรรมโดยเห็นว่ารัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในระบอบเสรีประชาธิปไตยหรือเรียกว่า ประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representatives Democracy) มีกลไกการปกครองที่ไม่เพียงพอต่อการรับมือกับสังคมที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นได้และเสนอแนวทางการคิดทางทฤษฎี Good governance ขึ้นมา

2. มาจากการเสนอของ World Bank หรือ IMF (International monetary Fund) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งอยู่ภายใต้อิทธิพลการครอบงำของสหรัฐอเมริกาและกลุ่มสหภาพยุโรป โดยถูกชักใยจากกลุ่มทุนโลก เช่น Wall street อีกชั้นหนึ่ง IMF ให้ความสำคัญกับ Good governance มากที่สุด เพราะบทเรียนจากการเข้าไปจัดการหนี้สินในประเทศต่างๆ โดยเฉพาะในประเทศแถบลาตินอเมริกา และแอฟริกา ซึ่งการวางกฎของ IMF เพื่อเป็นหลักประกันในการทวงหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนและรัฐบาลลูกหนี้ ซึ่งรัฐบาลเหล่านั้น ล้วนเป็นตัวแทนของกลุ่มทุนท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งเมื่อผลประโยชน์เกิดขัดกันจึงทำให้ IMF ประสบปัญหาในการทวงหนี้ มาตรการที่จะควบคุมลูกหนี้ได้จึงต้องมี Good governance ซึ่งเป็นระบบประชาธิปไตยเสรีนิยมที่เจ้าหนี้หรือทุนต่างชาติสามารถเข้าไปตักตวงผลประโยชน์สะดวก โดยปราศจากความเสี่ยงจากการผันผวนทางการเมือง

3. มาจากปัญญาชน นักคิด นักการเมืองหรือเทคโนโลยีที่ได้รับการศึกษาจากตะวันตก ได้นำเอาความรู้เรื่อง Good governance มาเผยแพร่ในประเทศของตน

ดังนั้น ธรรมนูญฉบับนี้ จึงเป็นหลักการในเชิงคุณธรรมและจริยธรรมที่สูงส่งเป็นที่คาดหวังของสังคมทุกระดับ เพราะอะไร ก็ด้วยเหตุผลที่ว่า หลักธรรมนูญหรือธรรมนูญนั้นจะต้องมีลักษณะครอบคลุมทุกมิติคือ (รัชยา ภักดีจิตต์, 2555, น.2) มิติทางการเมือง มิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคมและการบริหารครอบคลุมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน ภาคประชาสังคมและระหว่างประเทศเพราะมิติทุกมิติเป็นกลไกขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีความเป็นจริงในหลักของ

หลักประสิทธิผล (Effectiveness)

ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ โดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐานรวมถึงมีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนา ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)

การบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดี ที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม ให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงาน และระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

หลักการตอบสนอง (Responsiveness)

การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ รวมถึง ตอบสนองตามความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่าง

หลักการรับผิดชอบ (Accountability)

การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้น ควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

หลักความโปร่งใส (Transparency)

กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมาชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้

หลักการมีส่วนร่วม (Participation)

กระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไข ปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนาเป็นกระบวนการความร่วมมือของคนในชุมชนเป็นหลัก (ปัญญา เลิศไกร และลัญจกร นิลกาญจน์, 2559, น.3)

หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)

การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลางให้แก่หน่วยการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้างควมพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุงกระบวนการ และเพิ่มผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ

หลักนิติธรรม (Rule of Law)

การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

หลักความเสมอภาค (Equity)

การได้รับการปฏิบัติและได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกันโดย ไม่มีการแบ่งแยกด้าน ชาย/หญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่นๆ

หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented)

การหาข้อตกลงทั่วไปภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ โดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่า เป็นความเห็นพ้องโดยเอกฉันท์ (ที่มา: คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating) โดยสำนักงาน ก.พ.ร.)

ดังนั้น หลักการบริหารจัดการและการปกครองบ้านเมืองที่ดีนั้นจะต้องประกอบด้วยหลักการที่สำคัญคือ (พระมหาสมพงษ์ ชนุตตโม (อ่อนสุข), 2556, น.2)

1. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
3. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
4. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
7. มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

สรุปความได้ว่า การจัดการหรือการปกครองบ้านเมืองที่ดีที่เรียกว่า ธรรมาภิบาล ธรรมรัฐ ก็คือหลักและวิธีการหรือกระบวนการของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้องค์กรนั้นจะต้องดำเนินการบริหารหรือจัดการด้วยหลักแห่งธรรม โดยเฉพาะหลักที่ว่าด้วยความไม่เห็นแก่ตัวที่สำคัญการจะบรรลุผลที่พึงประสงค์ได้ต้องแก้ที่ต้นตอของปัญหาคือ ประชากรหรือผู้คน เพราะคนคือองค์รวมของความอยากที่เรารู้จักและเรียกในนาม ภาษาธรรมว่า กิเลส ได้แก่โลภะ โทสะ และโมหะหรือคำศัพท์ที่พระท่านเรียกว่า “ตัณหา” (กษิรา เทียนส่องใจ ,2550, น.55) ทิฐิ (ขุ.ม.(ไทย) 29/82/243/ขุ.ม.(ไทย)9/32-33/125-126) มานะ (ทพญ.กษิรา เทียนส่องใจ ,2550, น.60-61) หลักที่จะต้องนำมาใช้แก้ปัญหาก็คือหลักของอริยสัจ 4 คือ (คุณญา แก้วทันคำ, 2557, น.260)

ทุกข์ (1) คือสภาพที่ทนได้ยากหรือความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ (2) สมุทัยคือสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ อันได้แก่ ตัณหา 3 ประการคือ 1) กามตัณหา 2) ภวตัณหาและ 3) วิภวตัณหา(3) นิโรธคือความดับทุกข์และ (4) มรรค คือ หนทางแห่งทางการดับทุกข์อันได้แก่ อริยมรรค 8 ประการคือ 1) สัมมาทิฐิ มีความเห็นชอบ 2) สัมมาสังกัปปะ มีการทำงานชอบ 3) สัมมาวาจา มีเจรจาชอบ 4) สัมมากัมมันตะ มีการทำงานชอบ 5) สัมมาวายามะ มีความเพียรชอบ 6) สัมมาอาชีวะ มีการประกอบอาชีพชอบ 7) สัมมาสติ มีความระลึกชอบและ 8) สัมมาสมาธิ มีความตั้งใจมั่นชอบ ด้วยเหตุนี้ หลักธรรม ในทางพระพุทธศาสนาจึงสามารถประยุกต์หรือบูรณาการเพื่อการบริหาร การจัดการและการปกครอง ในหน่วยงานหรือองค์กรให้เป็นองค์กรธรรมาภิบาล ธรรมรัฐหรือสังคมดี ธรรมได้ ถ้านำมาสู่การปฏิบัติจริงก็จะได้ผลเป็นความจริง

ความหมายของธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาลคืออะไรและธรรมาภิบาลเป็นอย่างไร คำตอบที่สำคัญที่สุดตามที่ผู้รู้หรือครูทั้งหลายได้ให้ทัศนะเอาไว้ เช่นเจริญพงษ์ วิญญูรักษ์ ได้กล่าวว่า (2556, น.3-7) ธรรมาภิบาลหมายถึงกฎเกณฑ์การปกครอง บำรุงรักษาบ้านเมืองที่ดี หรือกฎเกณฑ์ที่ดีของบ้านเมืองและสังคม โดยมีขอบเขตของความหมายรวมถึงการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีซึ่งครอบคลุมภาคส่วนของสังคมตร.มหาดิร โหม้มหมัดอดิตินายกรัฐมนตรีของประเทศไทยได้กล่าวว่า (2556, น.20) ธรรมาภิบาลหมายถึงการใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจและรัฐประศาสนศาสตร์เพื่อบริหารกิจกรรมต่างๆ ของชาติบ้านเมือง และหมายรวมถึงกลไกกระบวนการความสัมพันธ์และสถาบันต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่อย่างซับซ้อน ซึ่งประชาชนพลเมืองใช้เป็นเครื่องมือหรือเป็นช่องทางในการบริหารจัดการกิจกรรมต่างๆ อันเกี่ยวข้องกับชีวิตของประเทศชาติสมหมาย ปฐมวิชัยวัฒน์กล่าวว่า (2543, น.20) ธรรมาภิบาลหมายถึงการแสดงถึงนัยของความเป็นธรรมทั้งในเชิงของความคิดและการกระทำของคนที่สามารถสื่อถึงกันและเข้าใจกันได้ภายใต้การปฏิบัติและวัตถุประสงค์ร่วมกันคือ ความร่วมมือเสมอภาครับผิดชอบ โปร่งใส ถูกต้อง ชอบธรรมยุติธรรม คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ ความเจริญ พัฒนาที่ยั่งยืนของครอบครัว กลุ่มชุมชน องค์กรหน่วยธุรกิจ สถาบันรัฐและเอกชน จนถึงระดับสังคมโดยรวมประมวล รุจน์เสรี กล่าวว่า (2557, น.51-52) Good governance หมายถึงการปรับวิธีคิด วิธีบริหารราชการของประเทศไทยเสียใหม่ทั้งระบบโดยการกำหนดเจตนารมณ์ของแผ่นดินเพื่อทุกคนทุกฝ่ายในประเทศจะร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันจัดการร่วมกันรับผิดชอบ แก้ปัญหา พัฒนาแผ่นดินนี้ไปสู่ความมั่นคง ความสงบ สันติสุข มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและก้าวไกลองค์การสหประชาชาติได้ให้ความหมายเอาไว้มีอยู่ด้วยกัน 8 ประการคือ (อำนาจ ยอดทอง, 2557, น.930-931) 1)มีการมีส่วนร่วม (Participation) 2)ยึดหลักกฎหมาย (Rule of Law) 3)ความโปร่งใส (Transparency) 4)สมประโยชน์ทุกฝ่ายภายในระยะเวลาที่เหมาะสม (Responsiveness) 5)ตั้งอยู่บนฐานฉันทมติ (Consensus-Oriented) 6)ความเสมอภาคและความทัดเทียม (Equity and Inclusiveness) 7)ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ (Effectiveness) 8)มีผู้รับผิดชอบ (Accountability) ต่อนโยบายหรือแผนงานที่จะทำคำว่า “ธรรมาภิบาล” (รัชยา ภักดีจิตต์, 2555, น.8) เป็นคำสมาส ระหว่างคำว่าธรรมกับคำว่า (Good governance) เมื่อเอาคำสองคำมาสมาสกันเข้าได้คำว่า “ธรรมาภิบาล” ซึ่งแปลว่า ดูแล เอาใจใส่ กำกับ ใสใจ ตระหนักถึงความดีมีคุณธรรม ในกรอบความคิดเพื่อการบริหารจัดการและการปกครองที่ดีสำหรับประเทศเสรีนิยมประชาธิปไตยนั้น ได้กล่าวถึงระบบธรรมาภิบาลหรือ Good governance ว่า (รัชยา ภักดีจิตต์, 2555, น.12-13) 1)การมีความชอบธรรมทางการเมืองตามกรอบกฎหมายและการมีความรับผิดชอบ รับการตรวจสอบสาธารณะ (Political legitimacy and Accountability) 2)การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน (Freedom of Association and Participation) 3)การมีระบบตุลาการที่มีความยุติธรรมและน่าเชื่อถือ (A fair and reliable judicial system) 4)การมีระบบราชการที่

มีความรับผิดชอบ รับการตรวจสอบต่อสาธารณะ (Bureaucratic Accountability) 5)การมีเสรีภาพของประชาชน
 ทางแสดงออกและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสังคม (Freedom of Information and Expression) 6)การจัดการ
 ภาครัฐโดยยึดหลักความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effective and Efficient with Public sector Management)
 7)การมีความร่วมมือกับองค์กรประชาสังคม (Cooperation civil society Organization) ในส่วนของพจนานุกรมฉบับ
 ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546 ได้ให้คำอธิบายคำว่า ธรรมาภิบาลคือ (พระมหาประสพสุข ปิยภาณี, 2555, น.48-49)
 ธรรมหมายถึงความยุติธรรม ความถูกต้อง กฎ กฏเกณฑ์ สิ่งดีงาม อภิบาล หมายถึงการดูแล การปกครอง การบริหาร
 การปกป้อง การสร้างภูมิคุ้มกัน บำรุงรักษา ปกป้องหรือคุ้มครอง

สรุปความได้ว่า ธรรมาภิบาล หรือ Good governance หรือธรรมรัฐ ก็คือ กระบวนการการใช้หลักการ
 บริหารและจัดการในหน่วยงานทั้งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชน โดยใช้หลักของคุณธรรม ศีลธรรม
 ความยุติธรรม ความสะอาด ความบริสุทธิ์ใจ จริใจ ความซื่อสัตย์ สุจริต อุทิศเสียสละตนเพื่อผลประโยชน์แลเพื่อ
 ความสุขของสังคมส่วนใหญ่ขององค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ถ้าเราจะมองในด้านพระพุทธศาสนาหลักธรรมในการ
 บริหารองค์กรเพื่อความยุติธรรมก็คือ อคติ 4 คือ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543, น.303) ฐานะอันไม่พึงถึง ทาง
 ความประพฤติที่ผิด ความลำเอียงมี 4 คือ (1) ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะรัก (2) โทสาคติ ลำเอียงเพราะชัง (3) โมหาคติ
 ลำเอียงเพราะหลง (4) ภยาคติ ลำเอียงเพราะกลัว ซึ่งกล่าวได้ว่า เป็นธรรมที่นำไปใช้เพื่อความถูกต้อง เพื่อความเป็น
 ธรรม

การบริหารและการจัดการในองค์กร หรือหลักธรรมที่สำคัญอีกประการได้แก่ มรรค 8 คือ (พระธรรมปิฎก
 (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543, น.181) ทางหรือหนทางประกอบด้วย (อินทร์นัย ยอดบางเตย, 2547, น.30-31) (1) สัมมาทิฐิ
 รู้จักความผิดชอบ ชั่วดี (2) สัมมาสังกัปปะ ความคิดดีคิดถูก (3) สัมมาวาจา พูดดี ทำดี (4) สัมมากัมมันตะ กระทำในสิ่ง
 ที่ดี (5) สัมมาอาชีวะ ประกอบอาชีพถูกต้อง ไม่คดโกงใคร (6) สัมมาวายามะ มีความเพียรพยายามในการประกอบ
 อาชีพ (7) สัมมาสติ มีความรู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น คำนึงถึงสิ่งที่ผิดถูกแล้วดี (8) สัมมาสมาธิ มี ความตั้งใจ
 ในการประกอบอาชีพเป็นเพราะเหตุใด เพราะเหตุว่า หลักของมรรค 8 นี้เป็นธรรมที่สงเคราะห์เข้าในเรื่องของ ศีล
 สมาธิ ปัญญา ดังพุทธวจนะที่พระพุทธเจ้าพระองค์ได้ทรงตรัสไว้ว่า (พระธรรมปิฎก, 2538, น.601) ท่านวิสาขะผู้มี
 อายุ กองธรรม 3 หมวด สงเคราะห์ด้วยอริยอัฏฐางคิกมรรคหามีได้ อริยอัฏฐางคิกมรรคต่างหากสงเคราะห์ด้วยกอง
 ธรรม 3 , สัมมาวาจาก็ดี สัมมากัมมันตะก็ดี สัมมาอาชีวะก็ดี ธรรมเหล่านี้สงเคราะห์เข้าด้วยศีลขันธ, สัมมาวายามะก็ดี
 สัมมาสติก็ดี สัมมาสังกัปปะก็ดี ธรรมเหล่านี้สงเคราะห์ด้วยปัญญาขันธแม้แต่กระบวนการฝึกฝน อบรม ทางด้านกาย
 วาจาและจิตใจ ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญโดยเฉพาะพระพุทธศาสนามีวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายสูงสุดอยู่ที่
 การฝึกอบรมพัฒนาคนให้เป็น (พระมหาประสพสุข ปิยภาณี, 2556, น.6)

องค์ประกอบ คือส่วนต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กัน วิธีการที่เป็นกลไกของโครงสร้างที่จะ
 ขับเคลื่อนสู่การบริหารเพื่อการพัฒนาให้เกิดความเจริญ ความมั่นคง (พระมหาประสพสุข ปิยภาณี, 2556, น.6) คือ
 (Efficiency) ผลการปฏิบัติปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่มวลมนุษย์และได้รับผลกำไรจากการปฏิบัติงานนั้น
 ด้วยหรือประสิทธิภาพคือ (ทิพาวดี เมฆสวรรค์, 2544, น.6) (1) ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการ
 ผลิต (Input) ได้การใช้ทรัพยากรการบริหารคือคน เงิน วัสดุ เทคโนโลยี ที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่าและเกิดการ
 สูญเสียน้อยที่สุด (2) ประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการบริหาร (Process) ได้แก่การทำงานที่ถูกต้องได้มาตรฐาน
 รวดเร็ว และใช้เทคโนโลยีที่สะดวกกว่าเดิม(3)ประสิทธิภาพในมิติของผลผลิตและผลลัพธ์ได้แก่การทำงานที่มีคุณภาพ
 เกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไรทันเวลา ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานและบริหารเป็นที่พอใจของลูกค้า
 หรือผู้มารับบริการ หรือประสิทธิภาพอีกกรณีหนึ่งคือ (อรรถวุฒิ ตัญญานวิทย์, 2544, น.4) 1) การให้บริการอย่างเท่า

เทียมกัน (Equitable service) (2) การให้บริการอย่างรวดเร็ว ทันเวลา (Timely service) (3) การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample service) (4) การให้การบริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous service) (5) การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progression service) หรือประสิทธิภาพคือ (รัตนา สายคณิต, 2546, น.15) (Efficiency) ความพยายามทำการเพื่อให้ได้ผลผลิตมากที่สุดจากทรัพยากรน้อย น้อยที่สุดโดยลดความสูญเสียการใช้ทรัพยากรอย่างเปล่าประโยชน์ ซึ่งบางที่อาจสรุปสั้นๆได้ว่า ประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับการทำให้ถูกต้อง (Doing things right) อีกประการหนึ่ง ประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ (สายหยุด ใจสำราญ, สุภาพร พิศาลบุตร, 2547, น.50) การใช้ปัจจัยในการผลิตน้อย แต่ได้ผลงานมาก ซึ่งวัดโดยเทียบอัตราส่วนระหว่างปัจจัยที่ป้อนเข้าไปกับผลงานที่ได้รับออกมา อีกกรณีหนึ่ง ประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ (ตุลา มหาพสุธารนธ์, 2547, น.47) ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่นำเข้า (Input) กับผลที่ได้รับ (Out-put) กล่าวอีกนัยหนึ่งคือความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรที่นำเข้ากับผลผลิตที่ได้ออกมา ถ้าผลผลิตที่ออกมาได้มากกว่าทรัพยากร (ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ เครื่องไม้เครื่องมือต่างๆ และวิธีการผลิต) ที่นำเข้าหรือในองค์การต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เป็นองค์การแบบธรรมรัฐหรือธรรมาภิบาล ประสบความสำเร็จ เจริญมั่นคง เป็นที่รู้จักและยอมรับได้จะต้องมีปัจจัยหรือองค์ประกอบหลายๆ ด้าน

ชาวไทยอยู่กับหลักธรรมาภิบาล 10 ประการ

ประวัติศาสตร์คือเรื่องราวที่บอกความเป็นมาและความเป็นอยู่และการเดินทางของชนเผ่าที่ได้โยกย้ายกลุ่มตนเร่ร่อนไปแสวงหาสถานที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เพื่อตั้งรกราก สร้างวิถีวัฒนธรรมประเพณีความเชื่อของตนเอง และขยายเผ่าพันธุ์ให้ลูกหลานได้สืบทอดตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน ชาวไทยเคยเป็นชนชาติพันธุ์ที่มีประวัติศาสตร์การอพยพโยกย้ายถิ่นฐาน (นพวรรณ สิริเวชกุล, 2541) มาจากตอนใต้ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เข้ามาในประเทศไทยแถบตอนล่างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเป็นชาติพันธุ์ที่มีชื่อเสียงด้านการเลี้ยงช้าง โดยเฉพาะในจังหวัดสุรินทร์ชาวภูยถือว่าตนเป็นชาติพันธุ์ที่มีประเพณีวัฒนธรรมความเชื่อ และมีภาษาพูดเป็นของตนเองแต่ไม่มีภาษาเขียน เป็นชาติพันธุ์ที่ยิ่งใหญ่ มีวิถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย มีความรู้มีความสามารถในการจับช้างป่านมาเลี้ยงเป็นสมาชิกหนึ่งภายในครอบครัว การตั้งถิ่นฐานถิ่นกำเนิดของชาวภูยในปัจจุบัน (ยโสธรา ศิริภาพระภากร, 2559, น.21) ได้แบ่งประวัติศาสตร์ของชาวภูยออกเป็น 3 ยุค

ยุคที่ 1. ยุคสมัยที่อาศัยในปากเซ ประเทศลาว ที่ซึ่งพวกภูยมีการติดต่อเป็นครั้งแรกกับขอมและลาวเวลานั้น ได้รับศาสนาฮินดูและศาสนาพุทธจากชนทั้งสองกลุ่ม และศาสนาทั้งสองไม่ได้ขัดแย้งกันกับความเชื่อดั้งเดิมในการถือเทพเจ้าและภูตผีของชาวภูย

ยุคที่ 2. ยุคของการอพยพจากลาวมาสู่สุรินทร์ ภูยบางส่วนได้เปลี่ยนมาทำนา ทำไร่และขายช้างไป หรือการคล้องช้างเป็นเพียงอาชีพเสริมช่วงว่างจากการทำนา และมีศาสนาพุทธเข้ามามีอิทธิพลอยู่เหนือภูมิผี

ยุคที่ 3. ยุคของการศึกษาและเศรษฐกิจ ระบบทุนนิยมได้เข้ามาสู่หมู่บ้าน มีการใช้เทคโนโลยีและสื่อโฆษณาต่าง ๆ ประทับกับกับการหยุดคล้องช้างป่า การรับเอาวัฒนธรรมตะวันตก การทำเกษตรกึ่งอุตสาหกรรม ความหย่อนยานในความเชื่อดั้งเดิม ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงขัดแย้งกับวิถีชีวิตเดิมมากกว่าการเคารพสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ

จึงสรุปได้ว่า ชนชาติพันธุ์ภูยมีการอพยพย้ายถิ่นมาอาศัยอยู่ในจังหวัดต่างๆ ของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้มีเส้นทางที่ยาวไกลตั้งแต่ทางภาคเหนือของประเทศจีนเลยสู่ประเทศลาวมาถึงเมืองอัตปือแสนแป เมืองจำปาศักดิ์และสุดท้ายโยกย้ายอพยพมาสู่ประเทศไทยเป็นจุดพักสุดท้ายของเส้นทางการโยกย้ายถิ่น ซึ่งยังดำรงรักษาวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย ทำเกษตรกรรม ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ย้อมผ้าไหมด้วยลูกมะเกลือ ทอผ้าไหมด้วยอัตลักษณ์เฉพาะ

ชาติพันธุ์กลุ่มของตน พื้นที่ที่มีชนชาติพันธุ์อยู่อาศัยอยู่มากในปัจจุบันมี ที่จังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานีและ จังหวัดบุรีรัมย์

ประเพณีวัฒนธรรมประจำหมู่บ้านของชาวไทยภูยกบธรรมบาล

ประเพณี ทำบุญข้าวจีซึ่งบ้านตะเคียนได้ทำที่พิเศษแตกต่างจากบ้านอื่น มีการสวดพระทรายรอบหมู่บ้าน 4 ทิศด้วยการเซ่นปู่ตา ประจำหมู่บ้าน และเซ่นที่นาโดยเฉพาะปู่ตาประจำหมู่บ้านจะต้องเซ่นไหว้ในทุกกรณีที่มีงานมี กิจกรรมถือว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และสำคัญมากประเพณีสงกรานต์มีกิจกรรมที่สนุกมากได้บุญได้ความสามัคคี กิจกรรมที่การจัดกิจกรรมประเพณีต่อเนื่องทุกๆ ปีจะช่วยให้สามารถจัดระบบสังคม (พระมหาเทพรัตน์ อริยวิโส, ลัญจกร นิลาภยกุล, 2559, น.67) ตามแนวทางที่ต้องการของสังคมได้

1. วันที่ 13 เมษายน เป็นวันที่เชิญพระพุทธรูปลงมา (หัดะ-พหฺล๊ะ) สรงน้ำพระสรงน้ำสามเศียรและรดน้ำผู้สูงอายุ
2. พิธีเก็บดอกไม้บูชาซึ่งชาวไทยภูยกจะมีประเพณีหนึ่งที่เกี่ยวข้องในวันสงกรานต์คือ พิธีเก็บดอกไม้โดย ชาวชุมชนทั้งหมดจะตั้งขบวนแห่ไปรอบหมู่บ้านเพื่อเก็บดอกไม้ 4 มุมของหมู่บ้านเพื่อเก็บดอกไม้ 4 ทิศถวาย พระภิกษุ สามเณรแล้วแห่เข้าไปที่วัดเพื่อทำการบูชาพระพุทธรูปเจ้าหรือพระเจดีย์ทราย
3. ประเพณีพิธีกรรมไหว้พระธาตุ (ธาตุเก่าสมัยขอม) ที่วัดโพธิ์ศรีธาตุ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอ ลำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ เป็นประเพณีหนึ่งที่มีความสำคัญต่อชาวชุมชนต่อองค์ปราสาท และได้จัดให้มีพิธีกรรม ไหว้ปราสาทในวันสงกรานต์ทุกปี
4. ประเพณีแห่ทรายเข้าวัด ชาวไทยภูยกจะมีพิธีกรรมหรือประเพณีขนทรายหรือดินเข้าวัดเพื่อถวาย เป็นพุทธรูป ชาวไทยภูยกจะไปขนหรือทราย ที่ห้วยบรรจบ(ห้วยจวบ) ระหว่างห้วยลำพอกกับห้วยทับทัน ที่บ้าน ปาเวย ตั้งขบวนแห่เข้ามาที่วัดถวายตะเคียนเป็นประเพณีโบราณที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น
5. พระสงฆ์จะทำพิธีกรรมสวดสะเดาะเคราะห์ให้กับชาวบ้านเพื่อเป็นการปัดเป่าสิ่งชั่วร้ายและเป็นสิริมงคลเป็นพิธีเสริมกำลังใจที่วัดได้จัดขึ้นในวาระประจำปี

ประเพณีพิธีกรรม วัฒนธรรมของชาวไทยภูยก ที่เกิดขึ้นในชุมชน สังคมและบ้านเมืองอันมีการจัดงานที่ ประกอบด้วย ความเชื่อและพิธีกรรมของชาวไทยภูยก ที่ได้ให้ความสำคัญกับประเพณีดังกล่าว ในสถานที่จัดงาน หรือสถานที่ประกอบพิธีกรรมของชาวไทยภูยกนั้นจะจัดขึ้นที่วัดกุยบ้านตะเคียน ตำบลลำโรงทาบ อำเภอลำโรง ทาบ จังหวัดสุรินทร์ ในวาระแต่ละปีนั้น จะมีผู้ให้ความสำคัญที่เป็นชาวไทยภูยกและกลุ่มชาติพันธุ์ อื่น ๆ มาร่วมใน งานวัฒนธรรมประเพณีนี้เป็นจำนวนมาก

ดังนั้นวัดกุยบ้านตะเคียนจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อจึงมี การจัดงานการแสดงมหรสพขึ้นทุกปี มีการละเล่น การแสดงพิธิแกลมอกลอของชาวไทยภูยก ที่สำคัญคือ การ แสดงวิถีชีวิตด้านการเป็นอยู่ การกิน ความเชื่อ พิธีกรรม วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต การแต่งกาย เครื่องประดับ ดนตรีและเสียงเพลงเป็นภาษาภูยก

เพราะเหตุนี้ เมื่อจัดกิจกรรมประจำปีขึ้น จึงมีผู้คนมากมาย ที่เข้ามาเที่ยวชมในบริเวณงานเป็น จำนวนมาก เพื่อความสงบและผาสุก และความปลอดภัย ทั้งทางด้านชีวิตและทรัพย์สินของผู้เข้าร่วมงาน ประจำปีวัดกุยบ้านตะเคียนจึงปรึกษาหารือในทุกภาคส่วน โดยอาศัยภูมิปัญญาเกี่ยวกับความเชื่อของชุมชนมา เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างกติกา (วรดี เลิศไกร จรุงใจ มนต์เสียงและสุชาติ จิตกล้า, 2559 หน้า 79) เพื่อจะได้ วางกฎหมาย หลักธรรมาภิบาลยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างเคร่งครัดมีอยู่ทั้งหมด 5 ข้อดังนี้

ข้อ 1. ผู้ใดมาก่อการทะเลาะวิวาทในบริเวณวัดให้ถือว่าผู้นั้นมาสร้างความเดือดร้อนและความเสียหาย และชื่อเสียงของวัดตะเคียน ผู้นั้นต้องถูกลงโทษโดยการชดใช้เป็นเงินเท่ากับค่ามหรสพที่คณะกรรมการได้ทำสัญญาว่าจ้างไว้หรือตามความเสียหายในค็อกก่เหตุและจะส่งตัวไปดำเนินคดีตามกฎหมายทันที

ข้อ 2. ห้ามจำหน่ายสุราและเครื่องดื่มของมึนเมา สิ่งเสพติดที่ผิดกฎหมายทุกชนิด ตลอดจนนำเข้ามาในบริเวณวัด ไม่ว่ากรณีใด ๆ ถ้าใดฝ่าฝืนจะต้องถูกลงโทษปรับ 5,000 บาทและจะส่งตัวไปดำเนินคดีตามกฎหมายทันที

ข้อ 3. ผู้ใดประพฤติดัวเป็นโจร ลักขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น โดยทำให้เกิดความสูญเสีย ต่อทรัพย์สินในเขตบริเวณวัดถ้าถูกจับได้ จะถูกลงโทษโดยเสียค่าปรับเป็นเงิน 10 เท่าของราคาสินทรัพย์ที่เสียหายและจะนำตัวไปดำเนินคดีตามกฎหมายทันที

ข้อ 4. ห้ามให้ผู้หนึ่งผู้ใด พกพาอาวุธทุกชนิดเข้ามาในบริเวณวัดถ้ามีผู้ฝ่าฝืนหรือถูกค้นพบจะต้องถูกลงโทษและปรับเป็นเงินไม่เกิน 10,000 บาท พร้อมทั้งยึดอาวุธและส่งตัวให้เจ้าหน้าที่ดำเนินคดีตามกฎหมายทันที

ข้อ 5. ผู้ใดทำลายทรัพย์สินของผู้อื่นให้เกิดความเสียหายในบริเวณวัด ทำให้เสียชื่อเสียงของวัดและหมู่บ้าน ผู้นั้นจะต้องชดใช้ค่าเสียหายเท่ากับราคาทรัพย์สินที่เสียหายและจะถูกทางคณะกรรมการวัดปรับเป็นเงิน 4 เท่าและจะถูกส่งตัวไปดำเนินทางกฎหมายทันที

กฎทั้ง 5 ข้อของวัดกุยบ้านตะเคียน เป็นหลักธรรมาภิบาล ที่ชาวชุมชน จะให้ความสำคัญและปฏิบัติโดยเคร่งครัด จากการสัมภาษณ์(พระครูอุปถัมภ์วรคุณ, เจ้าอาวาส, 21 กุมภาพันธ์, 2560) ได้กล่าวว่า “วัดกุยตะเคียนจัดงานทุกครั้งไม่ว่าจะเป็นงานอะไร เล็กหรือใหญ่จะไม่มีปัญหาการฉกชิงวิ่งราว ต้มเหล้า เล่นการพนัน เสพยาเสพติดและนักเลงหัวไม้ มาป่วนในงาน ที่นี้จะไม่มีเหตุการณ์แบบนั้น เพราะทุกคนจะให้ความเคารพ ศาสนสถานและกฎธรรมาภิบาลทั้ง 5 ข้อ อย่างเคร่งครัด กล่าวคือ หลักธรรมาภิบาลคือหลักธรรมที่ช่วยประคับประคองให้คนในสังคมชุมชนเท่าเทียมกัน เสมอภาค ไม่เอารัดเอาเปรียบ เคารพสิทธิเสรีภาพ ให้ ความยำเกรงตัวหลักการที่ได้ประกาศเป็นข้อควรหรือพึงปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

สถานที่สำคัญหรือสิ่งสำคัญของหมู่บ้าน

1.วัดประจำหมู่บ้าน (มีโบสถ์,เจดีย์,พระรูปปั้น) องค์ใหญ่/สูง 21 เมตร 2.เจดีย์บรรจุอัฐิอดีตเจ้าอาวาสวัดตะเคียน ศาลปูตา ประจำหมู่บ้านชื่อหลวงอุดม ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ตะเคียน 3.ศาลเจ้าพ่อต้นจะบกทั้ง 3 จุด 3 ศาลนี้ ภาษากูย เรียกว่า “เหผ๊ะ-อา-จู้ช” 4.ศาลปูตาใต้ต้นโพธิ์ฝั่งทิศใต้วัด/หมู่บ้าน (โครมโพธิ์) ศาลปูตาใต้โคนต้นตะเคียน 2 ศาลศาลปูตาใต้ต้นโพธิ์โรงเรียนบ้านตะเคียน 5.ศาลปูตา ณ สระน้ำฝั่งตะวันออกหมู่บ้าน ต้นตะเคียนประจำหมู่บ้านอยู่ในวัดตะเคียนต้นโพธิ์ประจำหมู่บ้านอยู่ฝั่งทิศใต้วัดเป็นที่ตั้งศาลหลวงอุดมสระขอมกลางหมู่บ้านฐานจุดบั้งโบริกตั้งอยู่ฝั่งทางทิศตะวันออกหมู่บ้านโรงเรียนบ้านตะเคียน

แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ผลิตภัณฑ์ชุมชนของชาวไทยกูยบ้านตะเคียน

ผ้าไหม ย้อมสีธรรมชาติด้วยผลมะเกลือแช่ด้วยโคลนซึ่งเป็นของที่มีราคาและมีคุณค่ามากข้าวหอมมะลิเป็นข้าวที่ขึ้นชื่อของจังหวัดสุรินทร์เครื่องจักสาน (กระบุง,ครุ,ข้อง,กระดัง,ฯ)

วัดตะเคียนเป็นวัดเก่าแก่สร้างมานานกว่า 100 ปี มีพระประธานตั้งอยู่กลางแจ้ง องค์ใหญ่สูง 21 เมตร สร้างด้วยปูน ลงสีทองคำ ชาวบ้านเรียกว่าหลวงพ่อบุญพระทองคำต้นตะเคียนภายในวัดมีต้นตะเคียนสูงใหญ่และศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้านต้นโพธิ์โบริกตั้งอยู่ฝั่งทิศใต้วัดตะเคียน และเป็นที่ตั้งศาลปูตาประจำหมู่บ้านมีอายุ 100 ปี สระขอมกลางหมู่บ้าน เชื่อว่ามีชาวขอมมาตั้งถิ่นฐาน และขุดสระน้ำใช้ในกิจกรรมต่างๆของชุมชนในสมัยโบริก

คำขวัญประจำหมู่บ้านต้นตะเคียนโก้ ต้นโพธิ์โบราณ สระขอมกลางหมู่บ้าน ต้นไม้ก้านงาม อารามเด่นเห็นงามตา และเป็นแหล่งท่องเที่ยวชมเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติด้วย

สรุป

ความสำคัญของวัดและหมู่บ้านในสังกัดวัดบ้านตะเคียน องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงทาบ อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ และทุกหมู่บ้านในเขตบริการ ขอประกาศเจตนารมณ์เพื่อเป็นวาระสำคัญในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความร่มเย็น เป็นสุข ความเจริญ อันนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน

1. ส่งเสริมการปลูกต้นไม้อนุรักษ์ ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมชาวภูยกูยให้คงอยู่สืบต่อไปได้แก่
 - 2.1 การแต่งกายแบบชาวภูยกูยและการใช้ผ้าไหมพื้นเมืองชาวภูยกูย
 - 2.2 การแสดงรำกลมอ แกลอและพิธีกรรมสำคัญต่าง ๆ
 - 2.3 การใช้ภาษาภูยกูยในชีวิตประจำวัน
3. ยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการดำเนินชีวิต

ข้อความที่ประกาศนี้เป็นวาระสำคัญที่ทุกท่านควร(ต้อง)ยึดมั่น ร่วมกันปฏิบัติอย่างจริงจัง สมำเสมอตลอดการเป็นนิมิตประกาศ ณ วันที่ 12 สิงหาคม พุทธศักราช 2554 โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงทาบ ตำบลสำโรงทาบ อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ เจ้าอาวาสวัดบ้านตะเคียน,กำนัน,ผู้ใหญ่บ้าน,ผอ.โรงเรียนบ้านภูยกูยตะเคียนและ สอบต.บ้านตะเคียน

คุณค่าของธรรมาภิบาลวัดบ้านภูยกูยตะเคียน การประกาศกฎเพื่อให้คนในชุมชนได้มีความรู้และเข้าใจร่วมกันถือเป็นเครื่องมือในการนำมาปฏิบัติทำให้เกิดคุณค่าทางด้านสังคมคุณค่าทางด้านศีลธรรมคุณค่าทางด้านสุขสงบคุณค่าทางด้านความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนและผู้ที่เดินทางมาชมงานภายในวัดสะท้อนให้เห็นถึงการกลับคืนมาสู่วัฒนธรรมดั้งเดิมของการจัดงานวัดในอดีตอีกครั้งหนึ่งนั่นหมายถึงความสนุกสนานความเพลิดเพลิน ความบันเทิง ความปลอดภัยความเป็นเพื่อนฝูงมิตรสหายความเป็นพี่น้องกันระหว่างชุมชนกับชุมชน เพราะปัจจุบันการจัดงานประจำปีไม่ว่าที่วัดหรือในสถานที่ต่างๆ ปัญหาที่พบมากที่สุดก็คือกลุ่มวัยรุ่นยกพวกตีกันทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน บาดเจ็บล้มตายพิการก็มีมากมาย การประกาศกฎออกมาเพื่อให้ชุมชนได้รู้ จึงเป็นคุณค่าของธรรมาภิบาลที่จะนำไปใช้ในการจัดระเบียบสังคมและชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสุขสงบร่มเย็นมีความเป็นพี่น้องกันและที่สำคัญปลอดภัยทั้งชีวิตไม่หว่าดระแวงกลัวภัย อันตรายที่จะเกิดขึ้นในการเข้าชมงานประจำปีทางวัดได้จัดขึ้นทุกๆ ปี

หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่ดีหลักธรรมาภิบาลของชุมชนชาวไทยภูยกูยบ้านตะเคียนได้มองเห็นถึงความมีสวัสดิภาพของประชาชนที่เข้ามาเที่ยวชมงานประจำปีของวัดเพื่อป้องกันและป้องกันความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่เดินทางมาจากหมู่บ้านต่าง ๆ ให้เกิดความเชื่อมั่นและมั่นใจในการดูแลรักษาความปลอดภัย จึงมีมาตรการประกาศหลักธรรมาภิบาลด้วยการบูรณาการของศีลห้าเพื่อใช้ในการกำกับควบคุมดูแลและป้องกัน ไม่ให้เกิดความสูญเสียให้ตระหนักถึงความสงบเรียบร้อยของประชาชนหมู่ใหญ่ที่ได้เข้ามาเที่ยวงานประจำปีที่ผ่านมาและในวันข้างหน้าสืบไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรให้มีการเผยแพร่ประกาศหรือข้อบังคับเหล่านี้ให้กว้างขวางมิใช่เพียงแค่ชุมชนในวัดบ้านตะเคียนเพียงเท่านั้น
2. ให้มีการร่วมมือกันระหว่าง ชุมชน วัด อบต.และโรงเรียนได้มีส่วนร่วมและรณรงค์ให้มีความกว้างขวางขึ้นไป
3. ควรมีการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเอาไว้ให้ลูกหลานสืบไปโดยการจัดทำหนังสือ เอกสาร คู่มือ เพื่อเป็นสื่อแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน โรงเรียน วัด ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คุณญา แก้วทันคำ. (2556). *การประยุกต์หลักอริยสัจ 4 ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงรายกรณีที่ควบคุมความดันโลหิตไม่ได้โรงพยาบาลแพร์*. (รวมบทความวิทยานิพนธ์ระดับพุทธศาสตรมหาบัณฑิตและพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สัมมนาวิชาการ“ผลงานวิจัยและวิทยานิพนธ์”ประจำปีการศึกษา 2556, กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- เจริญพงษ์ วิญญูรักษ์. (2556). *ธรรมาภิบาลเพื่อการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี*. วารสารเพิ่มผลผลิต.
- ตุลา มหาพสุชานนท์. (2547). *หลักการจัดการหลักการบริหาร (Principle of Management)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์การพิมพ์.
- ทิพาวิทย์ เมฆสวรรค์. (2544). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นพวรรณ สิริเวชกุล. (2541). *ข้อมูลและพัฒนากาทางสังคมการปรับตัวต่อปัญหาเบื้องต้นเกี่ยวกับการตั้งครรภ์เพื่อมีชีวิตอยู่และการผลิตของชาวกูยที่บ้านตากกลางอำเภอท่าตูมจังหวัดสุรินทร์*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปัญญา เลิศไกร, ลัญจกร นิลกาญจน์. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). การเก็บข้อมูลวิจัยชุมชนภาคสนาม. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. 8(2).
- ประมวล รุจน์เสรี. (2557). *หลักปรองดองที่ดีกับสภาวะแวดล้อมของระบบควบคุมภายใน*. วารสารนักบริหาร.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2543). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2538). *พุทธธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเทพรัตน์ อริยวิโส, ลัญจกร นิลกาญจน์. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). รูปแบบการจัดกิจกรรมบูรณาการเพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม วัดพรหมโลก อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. 8(2).
- พระมหาประสพสุข ปิยภาณี(สุขล้วน). (2554). *ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเทพรักษา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาสมพงษ์ ชนุตโตโม (อ่อนสุข). (2556). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอบรรตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาธีร์ โมฮัมหมัด. (2556). *ธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์ ปริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ยโสธารา ศิริภาพระภากร. (2559). *วิเคราะห์คำสอนจากพิธีกรรมเข้าทรงมะมวดที่สัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมร*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัตนา สายคณิต. (2546). *การบริหารโครงการ:แนวทางสู่ความสำเร็จ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันชัย มีชาติ. (2555). *การบริหารองค์การ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.
- วรดี เลิศไกร, จรุงใจ มนต์เลี้ยง และสุชาดา จิตกล้า. (2559, มกราคม-มิถุนายน). การจัดกิจกรรมของเล่นภูมิปัญญาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยกรณีเทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. 8(1).
- สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.. (2542, 10 สิงหาคม). *Good governance กับการพัฒนา* *ราชการประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 166 ตอนที่ 63 ง*.
- สายหยุด ใจสำราญ, สุภาพร พิศาลบุตร. (2547). *การพัฒนาองค์การ (Organization Development)*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โครงการศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สมหมาย ปฐมวิชัยวัฒน์. (2543). *หลักปรองดองที่ดีกับสถานะแวดล้อมของระบบควบคุมภายใน*. *วารสารนักบริหาร*.
- อรรถวุฒิ ตัญจนวิทย์. (2544). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อินทรัตน์ ยอดบางเตย. (2547). *ธรรมรัฐ*. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้ากรุป.
- อำนาจ ยอดทอง. (2543). *บทวิเคราะห์ว่าด้วยธรรมาภิบาลในพระพุทธศาสนา*. (การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ครั้งที่ 1. (Book of abstracts and MCU Congress Proceeding). พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาจิตใจและสังคม.มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กฤษณ์น์ แสงมาศ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
 79 หมู่ 1 ห้อง 305 สำนักงานอธิการบดี ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา 13170
 e-mail: Seangmas1999@gmail.com